

2017

BILTEN 9

PSSS UŽICE

Septembar. 2017.

30.09.2017.god

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Osnovna obrada zemljišta (strana3)

- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo

Tema: Krčenje čuva voćna stabla od mraza i zeca (strana3-4)

- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo

Tema : Cikade maline i kupine (strana4-5)

- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja

Tema : Subvencionisani krediti Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine u saradnji sa komercijalnim (strana5-6)

dipl. ing. Bojana Nešić savetodavac za agroekonomiju

Tema: Faze estrusa kod krava (strana6-7)

- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo

Tema: Zaštita borovnice od nepovoljnih činilaca sredine (grad) (strana7-8)

- dipl.ing. Nebojša Brzaković,savetodavac za voćarstvo

Tema: Registracija udruženja (strana8-9)

- dipl.ing.Dejan Stanković ,savetodavac iz oblasti stočarstva

Tema: Nega malinjaka posle završene berbe (strana9-10)

dipl.ing. Snežana Janjić ,savetodavac iz oblasti voćarstva

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing(strana10)

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Preporuke za proizvođače o načinu pregleda u polju,preventivnim merama i čuvanju kukuruza u klipu i zrnu(strana10-11)

- dipl.ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a (strana12-14)

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“ UŽICE

- dipl.ing, Miroslav Milivojević- direktor i stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Ana Đoković, savetodavac za voćarstvo
-

**50 GODINA SA VAMA
PSSS LIDER INFORMACIJA**

koji prati i implementira nove trendove i tehnologije u proizvodnji, specifičan sistem rada i implementacija novih znanja, leadersku poziciju znanja implementira u proizvodnju kod neposrednih proizvođača.

Kroz svakodnevno obavljanje svojih aktivnosti postajemo prepoznatljivo ime na tržištu znanja.

Spremni smo sa pružimo stručnu pomoć iz oblasti:

- ratarstva
- stočarstva
- voćarstva
- zaštite bilja
- kao i da otklonimo sve nedoumice u poljoprivrednoj proizvodnji
-

PSSS je sistem koji ima:

- 50 punih godina rada;
- 15 zaposlenih stručnjaka sa sedištem u Užicu
- Profesionalan stručni kadar koji jednostavno i brzo povezuje znanje sa praksom
- Ažuriranje novih stručnih informacija i znanja

Brz protok informacija od PSSS prema vama i obrnuto, omogućava efikasno rešavanje iskrskih problema!

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266 e- mail: pssuzice@sbb.rs

Osnovna obrada zemljišta

Obradom oraničnog sloja omogućavamo pravilan razvoj biljaka i usvajanje hraniva. Prema vremenu i načinu obrade razlikujemo:

- Osnovnu
- Dopunsku obradu

Osnovnim oranjem potrebno je prevrnuti oranični sloj i zemlju, što više izložiti uticaju vazduha i mraza. Ako je dubina brazde iznad 30 cm, više zemlje biće usitnjeno i rastreseno, tako da će do korena lakše dopirati hraniva i vlaga.

Primenom ove mere vlaga se tokom zime nakuplja u tlu koje se s'proleća najlakše prosuši, pa je moguće blagovremeno obaviti pripreme. Istovremeno, zemljište najbolje štitimo od suše. Kada god je moguće, obradu treba primeniti što ranije, da bismo iskoristili toplu, ranu jesen. Ravna površina ostavlja se preko zime u gruboj brazdi.

Zemljište kvalitetno možemo obraditi i kada ga oreemo više puta, odnosno postepeno produbljujemo granični sloj.

To je preporučljivo prilikom zasnivanja povrtnjaka ili prelaska uzgoja ratarskih biljaka na povrće.

Inače, pravilo je da njive koje su duboko obrađene u jesen ne treba orati u proleće, jer se u tom slučaju gubi mnogo zemljišne vlage. Naime, na površinu izbacujemo donje, vlažne slojeve koji se brzo suše. Izuzetak su izuzetno zakorovljene njive, veoma sabijeno i neuzorano zemljište zbog erozije.

Ako jesenje oranje nije bilo uspešno, u roleće se obično pojave korovi. Ovaj problem rešavamo plitkim oranjem ili tanjiranjem, a površinu istog dana podrljamo i tako znatno smanjimo gubitak vlage.

Srednje dubokim oranjem (25 – 30 cm) početkom septembra unosimo stajnjak i uništavamo iznikle korove, što je najefikasniji i najjeftiniji način suzbijanja.

Ako mineralno đubrivo nije predhodno uneto, to možemo učiniti poslednjim, dubokim oranjem u oktobru na dubinu 35 cm. Ovako obrađeno, oranični sloj ostavljamo da prezimi u otvorenim brazdama.

Redukovanu obradu primenjujemo da bismo pojednostavili klasičan način. Suština je da agregatiramo (spojimo) nekoliko radnih operacija i tako uštedimo energiju. Troškove proizvodnje smanjujemo, a ovu meru primenjujemo u optimalnom roku.

Iako je klasična obrada skuplja, za sada proizvođači ne mogu da je izostave. Međutim, agregatiranjem mašina može se smanjiti broj prohoda i gaženje oraničnog sloja, a istovremeno uštedeti i vreme.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Krčenje čuva voćna stabla od mraza i zeca

Dobra poljoprivredna praksa

Pojava ekstremno niskih temperatura tokom zimskog mirovanja može da izazove štete na voćnim stablima. Štete zavise najviše od vremena pojave i dužine trajanja takvih temperatura, kao i od voćne vrste koja se gaji.

Naime, najmanja opasnost od nastanka izmrzavanja pojedinih delova voćaka je u fazi dubokog zimskog mirovanja voćaka. To je period decembar do polovine januara. Najčešće štete nastaju tokom februara meseca, kada dolazi do najvećih oscilacija dnevnih i noćnih temperatura vazduha. Naime, u tom periodu je moguće da dnevne temperature izađu na 15-18 °C, a da tokom noći mogu da padnu ispod 10 °C. Tada neminovno dolazi do oštećenja na voćkama, kada dolazi do pucanja kore, tzv. pojave mrazopuca.

Otpornost voćaka na niske zimske temperature zavisi kako od voćnih vrsta, tako i gajenih sorata. Redosled otpornosti kod drvenastog voća je: leska, jabuka, američke sorte šljiva, kruška, trešnja, višnja, orah, malina, kupina, mušmula, dunja i najosetljivije su kajsijska, breskva i badem. Naime, poznata je činjenica da je jabučasto voće daleko otpornije od koštičavih voćnih vrsta.

Otpornost na niske zimske temperature značajno opada zbog iscrpljenosti rodnom u prethodnoj vegetaciji, jačeg napada bolesti i štetočina, čak i moguće defolijacije /opadanja lista tokom vegetacije/, kao i kasnijim prihranjivanjem azotnim đubrivima tokom vegetacije.

Drastičan primer za to je 1956. godina, kada je temperatura vazduha krajem januara i početkom februara iznosila oko 18 °C. Posle toga je došlo do pada temperature na -27°C! Posledica je bila katastrofalno izmrzavanje koštičavog voća, oko deset miliona stabala, propadanjem debla i ramena grana.

Krečenje debla svih voćaka je obavezno u mlađem uzrasnom dobu, kada su najosetljivija, kod koštičavog voća to treba činiti do kraja životnog veka zasada. Krečenje je poželjno uraditi pre početka zime i pojave snega.

Krečenjem se istovremeno postiže zaštita debla – stabala od glodara /zeca/, koji može izazvati ogromne štete ljuštenjem kore, nekada i propadanjem celog zasada. Ukoliko ima dosta padavina, kiše, snega, susnežice, neminovno dolazi do spiranja kreča sa kore. U tom slučaju se obavezno preporučuje ponovno krečenje, kako bi se ponovo naneo sloj kreča radi zaštite od mogućih šteta. Neophodno je okrečiti deblo, a poželjno i jače ramene grane.

Svrha krečenje je da bela boja reflektuje, odbija, sunčeve zrake i sprečava zagrevanje kore i debla, time i ranijeg kretanja sokova. Pojava pucanja kore kao posledica delovanja niskih zimskih temperatura nastaje sa jugozapadne strane, gde je i najjače zagrevanje sunčevim zracima. Na ovaj način osiguravamo duži životni vek voćke, kao i moguću pojavu oštećenja kore od zeca.

Krečno mleko se spravlja mešavinom 5 kg negašenog kreča, 0,5 kg kuhinjske soli i tome treba dodati 0,25 kg sumpora u prahu. Voda se dodaje do željene gustoće čorbe za lako nanošenje četkom na deblo voćke. Krečenje obaviti u dane kada je sunčano i kada je temperatura vazduha oko 10 stepeni, da se naneta masa osuši na kori do kraja dana.

Andrija Radulović, dipl. ing.

Cikade maline i kupine

Cikada maline i kupine (*Cicadetta montana complex*) na području Zapadne Srbije u zasadima kupine i maline, kao i na području Vojvodine u zasadima maline registruju se specifična oštećenja na grančicama biljaka.

Oštećenja su u vidu pokidane površine odnosno kore grančica, u vidu zareza. Na jednoj grančici može se registrovati i više zareza. Na zarezima koji su vidljivi na gračicama dolazi do njihovog lomljenja i sušenja grana.

Slika 1: Jaja cikada u izdanku maline

Odrasli primerci žive od 2 do 6 nedelja. Nakon pojave već za nekoliko dana počinje parenje i poleganje jaja u biljno tkivo grančica maline i kupine. U zarezima koje odrasla cikada pravi polažu jaja izduženog oblika, naslagana jedno na drugo. Larve nakon piljenja se spuštaju u zemlju i nastavljaju svoj razvoj kroz pet larvenih stadijuma. Različiti larveni stadijumi migriraju u horizontalnim i vertikalnim pravcima u zemljištu i hrane se korenom. Razvoj larvi u zemljištu može da desetak godina.

U cilju smanjenja potencijala štetočine i izbegavanja oštećenja na korenu, preporučuje se mehaničko uklanjanje izdanaka sa karakterističnim oštećenjem u kojima se nalaze jaja cikada.

ISEČENE GRANE TREBA IZNETI IZ ZASADA I OBAVEZNO SPALITI.

Zorica Lazić, dipl.ing.

SUBVENCIONISANI KREDITI MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U SARADNJI SA KOMERCIJALNIM BANKAMA

Kreditna podrška je vrsta podsticaja kojom se poljoprivrednim gazdinstvima omogućava olakšani pristup korišćenju kredit. Krediti se mogu koristiti za sledeće namene:

- 1) razvoj stočarstva koji obuhvata nabavku životinja (nabavka kvalitetnih priplodnih grla, grla za tov, rojeva pčela...);
- 2) razvoj ratarstva, voćarstva, vinogradarstva, povrtarstva i cvećarstva (nabavka semena i sadnog materijala, svih vrsta đubriva, svih vrsta sredstava za zaštitu bilja);

3) investiciona ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu (nabavka traktora, priključnih mašina, opreme za navodnjavanje, opreme za zaštitu od bolesti, štetočina, korova, grada i hladnoće, mehanizacije i opreme za stočarsku proizvodnju...);

4) nabavku hrane za životinje (nabavka hraniva, premiksa, smeša);

5) investiciona ulaganja u određene vrste mehanizacije i opreme koja se koristi u biljnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Kreditni, čiji je rok od jedne do tri godine sa grejs periodom do godinu dana, ili od tri do pet godina, odobravaju se i isplaćuju u dinarima – bez valutne klauzule i predstajaju jedne od najpovoljnijih kredita na tržištu, gde fiksna kamatna stopa iznosi 3% na godišnjem nivou, odnosno 1% za fizičko lice sa prebivalištem koje je na području sa otežanim uslovima rada u poljoprivredi, odnosno koje je navršilo najviše 40 godina života u tekućoj godini, odnosno koje je ženskog pola. Krediti čiji je rok otplate do tri godine vraćaju se u mesečnim, tromesečnim, šestomesečnim i godišnjim anuitetima, a krediti čiji je rok otplate od tri do pet godina se vraćaju u šestomesečnim anuitetima.

Pravo na kreditnu podršku pod uslovima utvrđenim ovim pravilnikom ostvaruju:

- 1) fizičko lice – nosilac komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva;
- 2) preduzetnik;
- 3) pravno lice (zemljoradnička zadruga, mikro ili malo pravno lice).

Fizičko lice – nosilac komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva i preduzetnik može da ostvari pravo na kreditnu podršku pod uslovom da je ukupan iznos kredita do 6.000.000 dinara, dok pravno lice može da ostvari pravo na kreditnu podršku pod uslovom da je ukupan iznos kredita do 18.000.000 dinara

Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku poljoprivrednicima definisano je da se kreditna podrška ostvaruje podnošenjem pismenog zahteva banci uz dostavljanje prateće dokumentacije.

Rok za podnošenje zahteva je 01.11. tekuće godine.

Bojana Nešić, dipl. ing.

Faze estrusa kod krava

Faze estrusa:

1.) Rani period estrusa – polno stasala i nesteona krava ulazi u estrus svakih 18 do 24 dana i tada pokazuje rane znake estrusa koji obično traju od 6 do 24h, a oni su:

- krava ne pokazuje refleks stajanja kada je zaskočena ,pokušava da zaskoči druge krave njuši druge krave , traži društvo drugih krava , naslanja glavu na leđa drugih krava , uznemirenost , vlažna i blago otečena vulva , oglašavanje

2.) Period refleksa stajanja – nastavlja se na rani period estrusa i traje od 6-18h (kraći je u uslovima visokih temperatura), a znaci su mu:

- krava pokazuje refleks stajanja kada je zaskočena i ovo je najjasniji pokazatelj da je grlo u estrusu

8

- zaskače druge krave, naslanja glavu na leđa drugih krava, uznemirenost i često oglašavanje, povećana pažnja (načuljene uši), savijena kičma (slabinski deo prema dole, a krsni prema gore), njušenje reproduktivnih organa drugih krava, crvena, otečena vulva i bistar mukozni iscedak iz nje, sjajna sluz na repu i zadnjoj četvrti tela, naboran koren repa zbog naskakanja, smanjen apetit i generalno slabije lučenje mleka, blagi porast telesne temperature

3.) Kasni estrusni period – posle perioda refleksa stajanja, neke krave nastavljaju da pokazuju znake estrusa, pa je reč o kasnom estrusnom periodu koji obično traje od 12-24h, a znaci su mu:

- krava ne pokazuje refleks stajanja kada je zaskočena

- kravu njuše druge krave, a i ona njih njuši, bistar mukozni iscedak iz vulve, suhu sluz na repu

Oko dva dana nakon završetka estrusa, može se javiti krvavi mukozni iscedak iz vulve što može pomoći ako su nejasni i sumnjivi znaci posmatranog estrusa. Oko 19 (21-22) dana nakon krvavog iscedka obično nastaje sledeći estrusni period.

Nebojša Đurić, dipl.ing.

Zaštita borovnice od nepovoljnih činilaca sredine (grad)

Grad može naneti ogromne gubitke u proizvodnji borovnice, tako da se povrede mogu javiti na cvetovima (povređivanje i otkidanje), lišću (potpuna ili parcijalna defolijacija), letorastima (nagnječenje, cepanje kore i lomljenje vrhova) i plodovima (jače ili slabije nagnječenje pokožice i mesa ploda, otvorene rane sa pokidanom pokožicom, otkidanjem plodova sa grane.

Najveće štete od grada nastaju u zasadima u rodu usled gubitka prinosa i smanjenja kvaliteta plodova. Berba oštećenih plodova može da se obavi sa ciljem predaje u svežem stanju, samo ako je manje od 30% plodova oštećeno gradom. Grad osim direktnih šteta može izazvati i sekundarne posledice. One se odnose na iznurivanje žbunova usled gubitka asimilacione površine, povećanja osetljivosti prema bolestima i štetočinama, a samim tim se povećavaju i troškovi primene pesticida i zaštiti voćaka.

Pošto se dosta ulaže u zasnivanje zasada borovnice a kasnije i u redovnoj eksploataciji, neophodno je obezbediti kontrolisanu i predvidivu proizvodnju voća bez rizika nastalih uticajem meteoroloških činilaca. Tako da pojava grada može biti potpuno eliminisana postavljanjem protivgradne mreže.

Osnovni elementi protivgradnog sistema su: stubovi, ankeri, sajle, spojnice, žice, kape za stubove, mreža, kopče za mrežu, lančići za vezivanje mreže, stope protiv potonuća betonskih stubova, španeri za zatezanje užadi i druga sitna oprema. Osnovu konstrukcije čine stubovi, najbolji su betonski zbog veće dugovečnosti. Visina stubova se kreće od 4-4,7m pri čemu je dubina utiskivanja unutrašnjih stubova 0,5 m a čeonih i bočnih 0,7 m. Rastojanje između betonskih stubova u redu se kreće od 8-9 m, zavisno od debljine. Minimalne dimenzije unutrašnjih stubova su 7x7 m, a čeonih 9x9,5 cm. Između redova rastojanje je 3 m.

Mreža se pravi od polietilenskih niti velike gustine, materijala sa izuzetno dobrim fizičko-hemijskim, termičkim i električnim svojstvima. Debljina vlakana je 0,28-0,32 mm. Najviše su u upotrebi mreže sa engleskim tkanjem. Otvori na mrežama su kvadratnog oblika sa veličinom od 2,8-2,9x8,0-9,0 mm, koja nedozvoljava da se i najmanje čestice grada probiju kroz njih. Težina po m² je 30-90gr/m, pri čemu treba istaći da teže mreže propuštaju manju količinu svetlosti i one imaju veći uticaj na mikroklimu voćnjaka. Izbor boje zavisi od stepena zasene koje želimo postići. Što je mreža tamnija njen vek trajanja je duži zbog veće količine UV stabilizatora koje u sebi sadrži. Crne mreže se najviše koriste zato što je intezitet svetlosti u našim uslovima jak, a one zadržavaju 20-25% svetlosti i time sprečavaju pojavu ožegotina.

Pored mehaničke zaštite od grada, protivgradna mreža modifikuje i mikroklimu u voćnjaku stvarajući povoljnije uslove za rast i plodonošenje borovnice u odnosu na otvoreno polje. S obzirom na dužinu eksploatacije zasada, trajnost mreže i navedene pozitivne efekte primene, investicija je isplativa, posebno u gradobitnim područjima.

Nebojša Brzaković, dipl.ing.

Registracija udruženja

U današnjoj poljoprivredi proizvođači teško mogu opstati bez nekog vida udruživanja. Bilo da su u pitanju udruženja, zadruge, koperative ili neki drugi vid zajedničke saradnje. Udruženja su najprostiji vid saradnje na koji se poljoprivrednici u praksi najčešće prvo opredeljuju.

Osnivanje udruženja građana, odnosno nevladinih organizacija regulisano je Zakonom o udruženjima. Pomenuti zakon poverava posao registracije ovih organizacija Agenciji za privredne registre. Udruženje mogu osnovati najmanje tri osnivača, s tim što najmanje jedan od osnivača mora imati prebivalište, odnosno sedište na teritoriji Republike Srbije. Postupak upisa osnivanja udruženja se pokreće podnošenjem odgovarajućih prijava za upis, uz propisanu dokumentaciju. Udruženje se može osnovati na određeno ili neodređeno vreme, s tim što ako podnosilac prijave to ne naglasi, smataraće se da je udruženje osnovano na neodređeno vreme. Pre registracije, neophodno je da osnivači održe osnivačku skupštinu, na kojoj će doneti i usvojiti osnivački akt i statut, kao i izabrati lice ovlašćeno na zastupanje udruženja. Udruženje će pri tom sačiniti zapisnik sa osnivačke skupštine koji se između ostalog, dostavlja kao prilog prijavama za upis udruženja kod APR-a. Ono što je bitno naglasiti za osnivanje udruženja, je da nije potrebno uneti bilo kakvu imovinu u udruženje prilikom osnivanja, kao što je to slučaj sa osnivanjem privrednih društava. Ukoliko ste podneli urednu registracionu prijavu sa potrebno dokumentacijom, APR je dužan da registraciju izvrši u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahteva.

Dokumentacija :

- prijava za upis usklađivanja
- fotokopija rešenja o upisu u prethodni registar
- akt o izboru zastupnika udruženja -overena fotokopija lične karte zastupnika udruženja, odnosno saveza, a ako ona ne sadrži podatak o prebivalištu i adresi i potvrda o prebivalištu, odnosno overena fotokopija putne isprave i potvrda o boravištu
- dva primerka novog statuta

Bitna novina Zakona o udruženjima, je mogućnost upisa privredne delatnosti u registar koji vodi Agencija za privredne registre. Upis privredne delatnosti nije obavezan, ali ukoliko udruženje obavlja privrednu delatnost, tada je upis delatnosti obavezan.

Dejan Stanković, dipl.ing.

Nega malinjaka posle završene berbe

Malina je najdohodovnijia biljna vrsta kod nas, po proceni na užičkom regionu ima je na površini od oko 10,000 ha. Obzirom da se gaji masovno od sedamdesetih godina prošlog veka za očekivati je da se prinosi i kvalitet berbe svake godine povećavaju. Nažalost praksa nas u tome demantuje. Nekada se prosečan prinos procenjivao na 12.000 kg/ha, da bi sada iznosio 18-20,000t/ha,. Pored zemljišnih i klimatskih faktora koji utiču na prinos i kvalitet roda, na smanjenje prinosa skoro da najviše utiče izostanak nege zasada maline posle obavljenе berbe plodova.

Čovek može delimično da utiče na negativno delovanje klime, ali u celosti od njega zavisi kvalitet i zdravstveno stanje izdanaka maline, koji će dati rod u narednoj godini. Tokom ove godine formira se rodni potencijal na izdanku za narednu godinu. Takođe i dobro zdravstveno stanje izdanaka se formira ove godine za narednu godinu – godinu roda. Ukoliko izdanak oboli ove godine, nikakva primena zaštitnih sredstava ne može obezbediti dobar rod u sledećoj godini.

Za obezbeđenje dobrog porasta i zdravog izdanka maline za narednu godinu, potrebno je u malinjacima uraditi sledeće:

-Orezati izdanke koji su doneli rod ove godine – rezidbu uraditi najdalje za par dana po završenoj berbi. Obaviti je voćarskim makazama što bliže osnove –zemlje.

-Orezane izdanke ostaviti da se lagano sasuše, pa ih izbaciti iz malinjaka i obavezno zapaliti. Ukoliko ostanu u blizini malinjaka služiče kao rasadnik za bolesti i štetočine koji napadaju malinu.

-Mlade izdanke, koji su izrasli tokom ove godine, prorediti i ostaviti 10 komada po dužnom metru. Na taj način se racionalnije koristi voda i hrana od strane izdanaka, što je naročito važno u sušnim uslovima kakvi su ove godine. Odstranjivati prvenstveno izdanke koji su izrasli preko 110 cm, koji su i najčešće oboleli u osnovi /imaju tamno braon pega/, kao i one koji su slabog porasta, do oko 50 cm visine. Ostavljaju se oni koji su porasta od 50-110 cm u tom momentu.

-Ostavljene mlade izdanke je potrebno PVC kanapom podići od zemljišta u uspravan položaj, i zatezanjem od stuba do stuba u redu pivući ih uz žicu. Nikako ih ne vezivati u snopiće, jer se time potencira razvoj bolesti.

-Odmah iza toga obaviti prskanje u cilju suzbijanja bolesti i štetočina, ukoliko ima grinja obavezno konsultovati stručnu službu za izbor pesticida.

-Međuredni prostor je potrebno održavati, najbolje redovnim košenjem i to pri porastu korova od oko 20 cm i to do pojave prvih jesenjih slana. Prostor u redu takođe održavati bez korova. Na taj način sprečiće se formiranje semena korova, smanjiće se potencijal korova za narednu godinu, pojevtiniti i poboljšati zaštita od bolesti i štetočina i omogućiti potpuniju ishranu izdancima.

-Pred kraj vegetacije potrebno je plavo prskanje, bakarnim preparatima. Prskanje obaviti detaljno, kupanjem, uz povećanu koncentraciju od preporučene na pakovanju za oko 30%.

-Iza toga je potrebno pođubriti dobro zgorelim stajnjakom i pogodnim mineralnim đubrivom, a prema analizi zemljišta koristiti potrebnu kombinaciju i količinu NPK đubriva, kao i vreme đubrenja. Đubrenje obaviti u trake širine 1-1,2 m. Ukoliko je potrebno raditi i kalcifikaciju zemljišta, potrebna količina krečnog materijala se dodaje celom površinom, jedna polovina na kraju vegetacije ove godine, a preostala krajem vegetacije naredne godine. Đubrenje dobro zgorelim stajnjakom, kao primena krečnog materijala i odgovarajuše kombinacije NPK đubriva (sa smanjenim sadržajem azota) tokom jeseni daje bolje rezultate u odnosu na iste radove u proleće.

-Predposlednji posao je plitko oranje ili frezerovanje u zoni đubrenja radi unošenja stajnjaka, mineralnog đubriva i po potrebi krečnjaka.

-Poslednji posao u tekućoj godini u malinjaku je oslobađanje izdanaka od PVC kanapa kojim su bili uspravljeni, da bi polegli po zemlji tokom zime.

Ukoliko se svake godine redovno obavljaju svi navedeni poslovi po berbi maline do kraja vegetacije, obezbediće se pojava rodni grančica od same površine zemljišta, sprećiće se pojava propadanja pupoljaka iz kojih se razvijaju rodne grančice u celosti, ili pojava kasnijeg sušenja u porastu, pre cvetanja, ili u toku cvetanja i početka berbe.

Primena preporučenih radova u zasadima maline posle berbe odraziće se na povećanje prinosa i kvaliteta roda već u berbi naredne godine.

Snežana Janjić, dipl. Ing.

Stanje useva

U toku je spremanje kukuruzne silaže. Zbog izuzetno loših vremenskih prilika prinosi su smanjeni za 30 do 50 procenata. Padavine koje su sa zakašnjenjem povećale količinu vlage u zemljištu malo su poboljšale situaciju na livadama i pašnjacima.

Ljubodrag Pantelić, dipl. ing.

Preporuke za proizvođače o načinu pregleda u polju, preventivnim merama i čuvanju kukuruza u klipovima i zrnu

Uslovi tokom vegetacione sezone 2017. godine pogodovali su ostvarenju infekcije gljivama koje mogu u povoljnim uslovima skladištenja sintetisati opasne mikotoksine. Komisija za ocenu stanja useva kukuruza i praćenje sadržaja mikotoksina u kukuruzu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije, predložila je set preventivnih i drugih mera kojih se moraju pridržavati proizvođači i skladištari kukuruza u cilju sprečavanja biosinteze aflatoksina i drugih mikotoksina u zrnu kukuruza roda 2017. godine.

1. Preventivne mere u polju

Vizuelne preglede u polju treba obavljati na svakih nedelju dana, uklanjanjem komušine i pregledom klipova sa 100 biljaka. Ukoliko postoji više od 10% klipova sa simptomima truleži to polje treba što pre obrati i osušiti zrno na manje od 14% vlage.

Pre berbe redovno pratiti i sadržaj vlage u zrnu, ukoliko postoje uslovi za brzo sušenje zrna (do 48 sati) kukuruz brati sa 23% vlage. Ukoliko ne postoje takvi uslovi, sačekati da vlaga padne na 14% pod uslovom da nije došlo do pojave intenzivnih simptoma.

Berba - Kombajn podesiti tako da pravi što manja oštećenja. Ukoliko je berba ručna, uklanjati klipove sa simptomima. U najvećem broju slučajeva ranija berba znači i manju koncentraciju mikotoksina-

2. Sušenje zrna (*važne za male i velike proizvođače*)

Posle berbe potrebno je u što kraćem roku smanjiti sadržaj vlage u zrnu da bi se zaustavio razvoj gljiva, njihova fiziološka aktivnost i sinteza mikotoksina. Sušenje zrna do 14% vlage treba da obaviti u roku od 24-48 časova posle berbe. Posle sušenja treba izbegavati skladištenje toplog zrna u hladna skladišta, jer će se pojaviti kondenzacija. Iz navedenih razloga, potrebno je ohladiti zrno posle sušenja, a pre skladištenja.

S obzirom da u našoj zemlji od ukupne poljoprivredne proizvodnje najveći deo pripada **manjim proizvođačima**, mogućnosti veštačkog sušenja kukuruza su male. Stoga se kukuruz uglavnom suši prirodnim putem i čuva u koševima ili različitim prilagođenim skladištima. U takvom uslovima klipove treba pažljivo pregledati i odbaciti sve sa promenjenom bojom (crvena, ružičasta, ljubičasta, bela), ispucalim ili iskljalim zrnima (viviparija), mehanički oštećene klipove, kao i delove kočanke i nečistoće. Ovakav način sušenja je bezbedan samo ako je relativna vlažnost 55% do 75%, a temperatura 4° do 15^oC .

3. Čuvanje zrna – *važne za male proizvođače*

1. Obezbediti ispravno higijensko stanje skladišta pre unošenja zrna i održavati higijenu tokom skladištenja. Svi prostori za čuvanje moraju biti, pre unošenja zrna higijenski ispravni, a kasnije se moraju redovno kontrolisati uslovi u njima;
2. Obavezno odvojiti rod 2017. godine od prošlogodišnjeg roda;
3. Ne skladištiti kukuruz na betonu da ne bi došlo do pojave kondenzacije;
4. Sprečiti mehaničke povrede i oštećenja od insekata;
5. Skladišni prostor mora imati neometan protok vazduha odnosno obezbeđeno aktivno ili pasivno provetravanje;
6. Održavati odgovarajuću temperaturu u skladištu;

Temperatura i relativna vlažnost vazduha u skladištima utiču i na sastav mikoflore zrna. Gljive se u skladištu na temperaturi 5-10^oC razvijaju veoma sporo, a na temperaturi iznad 20^oC veoma brzo.

7. Redovno pratiti pojavu truleži na klipovima i zrnima i odbaciti bolesne klipove.

Trulež klipa u zavisnosti od prouzrokovala može biti različite boje - zelene, bele, crne ili jarko crvene. **Za sada ne postoje fungicidi koji su efikasni u sprečavanju razvoja gljiva na zrnu kukuruza za ljudsku upotrebu.** Registrovano je nekoliko preparata, pod različitim imenom, na bazi organskih kiselina, kao što su propionska i izobuterna kiselina ili mešavine ovih kiselina s amonijum izobutiratom. Ove kiseline ne odstranjuju prethodno nastale mikotoksine na zrnu, ali mogu zaustaviti razvoj gljiva i time dalju biosintezu mikotoksina.

4. Silaža

Ne koristiti silažu bez prethodno izvršene potpune fermentacije.

Milenko Gavrilović, dipl. Ing.

AGRO PONUDA BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Izveštaj PSSS Užica za III kvartal - agro ponude. U toku I kvartala objavljeno je 72 agroponude na sajt www.agroponuda.com, od čega je realizovano 6 agroponuda.

Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive stoke u Srbiji 18.-24.09.2017.god.

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	130-220	Bikovi	Preko 500kg	HF	220
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	220-340	Bikovi	Preko 500kg	SM	230-250
Jarad	Sve težine	Sve rase	150-250	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	240-280
Junad	preko 480kg	SM	220-240	Junad	Do 300kg	Sve rase	
Junad	350-480kg	Sve rase	220	Junad	350-480kg	Sve rase	210-240
Bikovi	Preko 500kg	SM	240	Junad	Preko 480	Sve rase	210-240
Krave za klanje	Sve težine	SM	150-160	Krave za klanje	Sve težine	SM	120-160

Krmače za klanje	Preko 130kg		100-160	Krmače za klanje	Sve rase		80-145
Ovce	Sve težine	Sve rase	120-160	Ovce	Sve težine	Sve rase	120-160
Prasad	16- 25kg	Sve rase	220-280	Prasad	16- 25kg	Sve rase	180-260
Prasad	Do 15kg	Sve rase	190-280	Prasad	Do 15kg	Sve rase	
Tovljenici	80- 120kg	Sve rase	110-220	Tovljenici	80- 120kg	Sve rase	100-209
Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	90-200	Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	90-170
Telad	80- 160	SM	280-450	Telad	80- 160	SM	350-470
Koze	Sve težine	Sve rase	110-150	šilježad	kg	Sve	200

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 18-22.09.2017..god.

Kukuruz	pšenica	Soja	Suncokretova sačma 33%
18,15din/kg	19,58din/kg	din/kg	din/kg

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 11-17.09.2017.god.

Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Boranija	150-170	Paradajz	30-70
Brokoli	100	Luk beli	350-400

Kupus	30-40	Luk crni mladi	
Karfiol	70-100	Luk crni	25-40
Krastavac	35-50	Paprika babura	50-60
Krompir	25-40	Paprika šilja	50-60
Patlidžan	50-80	Paradaiz	30-40
Pasulj beli	200-230	Tikvice	20-40
Praziluk	0	Zelena salata (kom)	35-45
Spanać	160	Šargarepa	35-40

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace 11-17.09.2017.god

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka -Ajared	50-60	Orah	600-1200
Jabuka Delišes	50-65	Grožđe belo	85-130
Kruška	70-80	Breskva	80-100
Nektarina	60		
Šljiva	50-80		

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

300 primeraka